

ankerschool
cognitief sterk functionerende leerlingen

Vlaanderen
is onderwijs & vorming

Versnellen: een vak volgen in hoger onderwijs (creditcontract) Voor leerlingen uit derde graad

	Pastoor De Vosstraat 19 2180 Ekeren tel. 03 541 14 28 fax. 03 541 91 73	IBAN KA: BE69 0682 3286 3378 BIC KA: GKCCBEBB IBAN MS: BE80 0682 3286 3277 BIC MS: GKCCBEBB	directie@ka-ekeren.be
---	--	--	--

Inhoud

1	Identificatie van de voorbeeldpraktijk	2
1.1.	Fase van het zorgcontinuüm	2
2	Beschrijving van de voorbeeldpraktijk	3
2.1.	Doelgroep	3
2.1.1.	Beschrijving doelgroep	3
2.1.2.	Bepaling van de doelgroep	3
2.1.3.	Betrokkenheid doelgroep	4
2.2.	Doel	5
2.2.1.	Hoofddoel	5
2.2.2.	Subdoelen	5
2.3.	Aanpak	5
2.3.1.	Algemene opzet van de voorbeeldpraktijk	5
2.3.2.	Inhoud van de voorbeeldpraktijk	6
3	Uitvoering	7
3.1	Materialen	7
3.2	Opleiding en competenties van de uitvoerders	7
3.3	Randvoorwaarden	7
3.4	Kosten	7
4	Onderbouwing	7
5	Werkzame elementen	9
6	Uitkomstenmonitoring	9
7	Referenties	10

	Pastoor De Vosstraat 19 2180 Ekeren tel. 03 541 14 28 fax. 03 541 91 73	IBAN KA: BE69 0682 3286 3378 BIC KA: GKCCBEBB IBAN MS: BE80 0682 3286 3277 BIC MS: GKCCBEBB	directie@ka-ekeren.be
---	--	--	--

1 Identificatie van de voorbeeldpraktijk

- A. Deelname aan een vak vooraf aan UA (honoursaanbod voor leerlingen van het secundair onderwijs) of Thomas More (Junior College) of andere Hogeschool op aanvraag.
- B. Deelname aan Soofos online.
- C. Deelname aan Jong Conservatorium voor toptalenten.
Op KLA zijn er enkele studenten die via Soofos certificaten hebben behaald. Daarnaast is er in dit schooljaar een leerling in het vijfde jaar die deelneemt aan het Jong Conservatorium.
In dit document is enkel punt A dieper uitgewerkt.

A. Deelname vak vooraf

(= uitbreiding)	Versnellen vak vooraf	Voor wie	6 ^{de} jaar (per uitzondering vanaf 5 ^{de} jaar)
		Wat	1 vak vooraf in hoger onderwijs
		Voorwaarden	Ouders, klassenraad
		Wanneer	2 ^{de} semester
		Toekomstmogelijkheden	5 ^{de} jaar Meerdere vakken

1.1. Fase van het zorgcontinuüm

Basiszorg

	Pastoor De Vosstraat 19 2180 Ekeren tel. 03 541 14 28 fax. 03 541 91 73	directie@ka-ekeren.be
		IBAN KA: BE69 0682 3286 3378 BIC KA: GKCCBEBB IBAN MS: BE80 0682 3286 3277 BIC MS: GKCCBEBB

2 Beschrijving van de voorbeeldpraktijk

2.1. Doelgroep

2.1.1. Beschrijving doelgroep

Cognitief sterk functionerende (CSF) leerlingen uit het laatste jaar (tweede leerjaar van de derde graad) of per uitzondering CSF leerlingen uit het vijfde jaar.

2.1.2. Bepaling van de doelgroep

In januari maken leerlingen van derde graad hun keuze voor een seminarie in het tweede semester uit een breed aanbod. Één van de mogelijkheden is 'Voorafname van een vak uit een bacheloropleiding' voor leerlingen van het zesde jaar. Alle leerlingen krijgen informatie over wat dit inhoudt in een geschreven overzicht (bundel seminarie) en tijdens de les Nederlands. Daarnaast kunnen zij luisteren naar een interview met de leerling die in 2019-2020 hieraan had deelgenomen (voor- en nadelen, tips). Vanaf schooljaar 2022-2023 kan dit ook in het eerste semester.

Wie interesse heeft, dient hiervoor in gesprek te gaan met directie. De leerling verneemt de consequenties (studiepunten) en voorwaarden. De klassenraad moet per leerling expliciet de toelating geven en bekijkt hiervoor de capaciteiten van de leerling en de resultaten van dagelijks werk en de kerstexamens. Indien de leerling onvoldoendes heeft behaald, is de kans klein dat de klassenraad de toestemming zal geven om het bestaande programma te verzwaren. Ouders dienen hun toestemming te geven en moeten hiervoor een document indienen bij de betrokken instelling. Doorgaans wordt hiervoor het document van de universiteit zelf gebruikt.

Stappen proces:

Stap 1 Verduidelijking:

 <p>school van de Vlaamse Gemeenschap</p>	<p>Pastoor De Vosstraat 19 2180 Ekeren tel. 03 541 14 28 fax. 03 541 91 73</p>	<p>IBAN KA: BE69 0682 3286 3378 BIC KA: GKCCBEBB IBAN MS: BE80 0682 3286 3277 BIC MS: GKCCBEBB</p>	<p>directie@ka-ekeren.be</p>
--	--	--	---

- De leerling kent de consequenties: inzet van studiepunten, leerkrediet en gevolgen voor al dan niet slagen. (Maximum 10 studiepunten, een opleidingsonderdeel bevat 3 of 4 studiepunten.)
- De leerling kent de kostprijs (inschrijvingsgeld en eventueel cursus o.d.).
- De leerling kent de voorwaarden (toestemming klassenraad, toestemming ouders).

Stap 2 Kiezen:

Kiezen: de leerling weet waar informatie te vinden is.

Mogelijkheden: UA en Thomas More hebben een honoursaanbod met een aantal vakken. Voor AP en KGD wordt op individuele basis onderhandeld wat de mogelijkheden zijn. Soms is het niet haalbaar om een vak vooraf te volgen omdat het bijvoorbeeld een vervolg betreft van een module uit een vorig semester, omdat er voor de student te hoge kostprijs is (boeken e.d.) of omdat de uren niet goed uitkomen en de verplaatsing te ver is. Soms is het mogelijk onder bepaalde voorwaarden.

Stap 3 Toelating:

- Inschrijving dient tijdig te gebeuren (voor 1 febr).
- Een aanbevelingsbrief wordt opgemaakt of ingevuld (indien er een sjabloon van de hogeschool is voorzien) en goedgekeurd/afgekeurd door de klassenraad. Toelatingsbrief indienen indien dit een vereiste is.
- De toelating van ouders: modelbrief van UA wordt doorgaans gebruikt; ouders dienen de toelating in.

2.1.3. Betrokkenheid doelgroep

Het aanbod is ontwikkeld vanuit de Hogeschool of universiteit zelf. Indien de leerling een vak wil volgen aan een Hogeschool waar geen standaardaanbod is, wordt er in gesprek gegaan over de mogelijkheden. Op het einde van het jaar vindt er een bevraging plaats. Vorig jaar nam onze eerste leerling deel en deze is geïnterviewd.

 <p>school van de Vlaamse Gemeenschap</p>	<p>Pastoor De Vosstraat 19 2180 Ekeren tel. 03 541 14 28 fax. 03 541 91 73</p>	<p>IBAN KA: BE69 0682 3286 3378 BIC KA: GKCCBEBB IBAN MS: BE80 0682 3286 3277 BIC MS: GKCCBEBB</p>	<p>directie@ka-ekeren.be</p>
--	--	--	---

2.2. Doel

2.2.1. Hoofddoel

Een extra uitdaging bieden aan cognitief sterke leerlingen door in te spelen op hun interesse.

2.2.2. Subdoelen

Motivatieel: Indien de leerling slaagt, is er een vrijstelling voor dat onderdeel als dit onderdeel ook deel uitmaakt van de gekozen studierichting het jaar nadien. De student moet er echt 100% voor willen gaan. Een seminarie kiezen is een makkelijkere en veiligere keuze.

Studievaardigheden aanscherpen: in secundair onderwijs is de manier van lesgeven vaak aan de hand van een cursus en ander materiaal. Op de universiteit moeten studenten veel meer zelf notities nemen tijdens de colleges, meestal ondersteund door PowerPoints.

Buitenkans bieden: Uit het gesprek met de leerling van KAE die vorig jaar deelnam, is dit in vele opzichten een buitenkans voor leerlingen die te weinig uitdaging hebben in het regulier aanbod. Enerzijds geeft het een gevoel van 'speciaal' te zijn op een fijne manier. Anderzijds kan dit mogelijke twijfel wegnemen over de studiekeuze van volgend jaar. De student weet beter of deze richting zich echt ligt of niet door een vak te proberen. De student moet wel zeker zijn dat hij ervoor wil gaan, anders verliest men studiepunten.

Zelfredzaamheid aanscherpen: de student moet zelfstandig uitzoeken waar de lessen doorgaan, wat er nodig is, hoe de lessen in hun werk gaan, ... de student moet hiervoor mensen aanspreken en actie ondernemen.

2.3. Aanpak

2.3.1. Algemene opzet van de voorbeeldpraktijk

De leerlingen laten meestal hun seminarie-uren vallen (dat is ook de opzet van het programma op UA). De seminars vallen op dinsdagnamiddag zodat de leerlingen na hun laatste lesuur in de voormiddag

 <p>school van de Vlaamse Gemeenschap</p>	<p>Pastoor De Vosstraat 19 2180 Ekeren tel. 03 541 14 28 fax. 03 541 91 73</p>	<p>IBAN KA: BE69 0682 3286 3378 BIC KA: GKCCBEBB IBAN MS: BE80 0682 3286 3277 BIC MS: GKCCBEBB</p>	<p>directie@ka-ekeren.be</p>
--	--	--	---

de tijd hebben om zich te verplaatsen. Concreet gaat dit over 2 lessen. Indien het vak vooraf op een andere dag dan dinsdag- of woensdagnamiddag valt, wordt dit besproken met de leerkrachten. Op dit moment is er één leerling die zowel een seminarie wil volgen, als een vak vooraf. Dit vak vindt plaats tijdens lessen Frans en Engels. De klassenraad heeft toegestaan dat deze uren niet in de les dienen gevolgd te worden, de leerling werkt de leerstof zelfstandig bij.

2.3.2. Inhoud van de voorbeeldpraktijk

Leerlingen kunnen één opleidingsonderdeel van een studiegebied naar keuze opnemen.

Tabel 1

Overzicht van aantal leerlingen die een vak vooraf volgen op KAE en KLA en het betreffende schooljaar

school	schooljaar	Deelname aantal studenten	Aantal vakken per student	geslaagd
KAE	2020-2021	6	1	NVT
KAE	2019-2020	1	1	1
KLA	2018-2021	3	1 of meer per student	5 vakken

Tabel 2

Overzicht van de studierichtingen, het gekozen vak en de universiteit of Hogeschool

school	klas	vak	Waar
KAE	6HW	moderne filosofische auteurs/Wijsbegeerte	UA
KAE	6 WeWi	numerieke analyse uit de bacheloropleiding wiskunde.	UA
KAE	6 Ewi	Inleiding tot de financiële markten 1/Bedrijfswetenschappen en economie	UA
KAE	6HWtb	orthopedagogiek van de opleiding Orthopedagogie	AP Hogeschool
KAE	6 WeWi	Industriële chemie/Industriële wetenschappen chemie	UA
KAE	6LWi	Numerieke analyse/wiskunde	UA
KAE	6 HW	Vroedkunde (adolescentie1)	AP Hogeschool
KLA	5LWi	Module Erfgoedbeheer	UA
KLA	5LWi	Discrete wiskunde/wisk	UA
KLA	6LWi	Inleiding tot de financiële markten 1/Bedrijfswetenschappen	UA
KLA	6LWi	Elektronica	UA
KLA	6LWi	Elektronica	UA

	Pastoor De Vosstraat 19 2180 Ekeren tel. 03 541 14 28 fax. 03 541 91 73	IBAN KA: BE69 0682 3286 3378 BIC KA: GKCCBEBB	directie@ka-ekeren.be
		IBAN MS: BE80 0682 3286 3277 BIC MS: GKCCBEBB	

3 Uitvoering

3.1 Materialen

De materialen worden voorzien door de Hogeschool zelf (of dienen aangekocht te worden). Vermits in het schooljaar 2020-2021 de lessen digitaal doorgingen, volgen de leerlingen de lessen van thuis uit. Voor leerlingen die niet over een laptop beschikken, voorziet de school verschillende mogelijkheden.

3.2 Opleiding en competenties van de uitvoerders

De leerlingen zijn in staat om zelfstandig de lessen te volgen, kunnen leerstof snel verwerken en kunnen de nodige initiatieven ondernemen om de leerstof te verwerken en om te slagen.

Onze leraren zijn uit zichzelf betrokken bij de leerlingen en tonen interesse in het proces. Op klassenraden worden de resultaten ook aan iedereen bekend gemaakt.

3.3 Randvoorwaarden

De motivatie, zelfdiscipline en het doorzettingsvermogen van de leerlingen worden aangesproken. Tijdens hun proces worden leerlingen regelmatig aangesproken op hun voortgang. Daarnaast weten we uit het gesprek met de leerling dat de relatie met de docent waarbij les wordt gevolgd belangrijk is. Dit blijkt ook uit onderzoek (KU Leuven, Honoursaanbod, beleid).

3.4 Kosten

56 euro inschrijvingsgeld + eventueel andere kosten voor boeken.

4 Onderbouwing

Cognitief sterk functionerende (CSF) leerlingen hebben andere leerbehoeftes dan hetgeen hen wordt aangeboden in het standaardleertraject. Versnellen is daarom het overwegen waard (Prodia, 2019, Smeets, 2021). Versnelling is als educatieve interventie beslist effectief voor CSF leerlingen. De onderzoeksondersteuning op het gebied van versnelling die gedurende decennia is opgebouwd, is robuust en consistent en stelt ons in staat om vol vertrouwen te stellen dat zorgvuldig geplande

 <p>school van de Vlaamse Gemeenschap</p>	<p>Pastoor De Vosstraat 19 2180 Ekeren tel. 03 541 14 28 fax. 03 541 91 73</p>	<p>IBAN KA: BE69 0682 3286 3378 BIC KA: GKCCBEBB IBAN MS: BE80 0682 3286 3277 BIC MS: GKCCBEBB</p>	<p>directie@ka-ekeren.be</p>
--	--	--	---

versnellingsbeslissingen succesvol zijn (Colangelo et al., 2010) en om deze reden wordt aan het KAE vakversnelling aangeboden om cognitief sterke leerlingen te ondersteunen. Onder vakversnelling wordt verstaan dat studenten worden verplaatst naar een ander jaarniveau voor een bepaald vak waarin ze uitblinken. Dit type versnelling kan ook worden gebruikt als een test voordat de volledige versnelling (een jaar skippen) plaatsvindt (Ronksley-Pavia, 2011).

Wat betreft de vroege plaatsing op de universiteit, blijkt uit het onderzoek van Endepohls-Ulpe (2017) dat leerkrachten vrezen voor negatieve gevolgen voor studenten zoals overbelasting, sociale marginalisatie en gebrek aan vrije tijd. De bevindingen van Hoogeveen et al. (2011) kunnen ouders en leerkrachten geruststellen als ze zich zorgen maken over de sociaal-emotionele gevolgen van versnelling op school: als een leerling hoogbegaafd is, lijkt versnelling een goede en in veel gevallen een passende maatregel binnen onderwijs voor hoogbegaafden.

Veel van de succesvolle programma's op het gebied van onderwijs voor CSF leerlingen die de afgelopen jaren zijn ontwikkeld, combineren elementen van versnelling en verrijking (Smeets, 2021), de twee basisprincipes van differentiatie die vaak worden toegepast in programma's voor CSF leerlingen en in maatregelen voor geïndividualiseerde differentiatie. Eigenlijk zijn versnelling en verrijking complementair, aangezien tijdwinst door versnelling leertijd biedt om tegemoet te komen aan de individuele capaciteiten en interesses van de leerlingen. In Duitsland wordt de combinatie van versnelling en verrijking toegepast zodat de leerlingen van middelbare scholen die zeer gemotiveerd en geïnteresseerd zijn en meestal zeer goed presteren, de kans krijgen om deel te nemen aan universitaire cursussen. Uit deze evaluaties van vakversnelling blijkt dat de leerlingen van de middelbare school die vakken volgen aan de universiteit, geaccepteerd worden door de andere studenten (van de universiteit) (Endepohls-Ulpe, 2017).

Hoogeveen et al. (2011) concludeerden uit hun onderzoek met name dat de sociaal-emotionele kenmerken van versnelde hoogbegaafde leerlingen en niet-versnelde hoogbegaafde leerlingen grotendeels gelijk zijn. Hun bevindingen lopen parallel met de resultaten van eerdere onderzoeken in de Verenigde Staten, Australië en Duitsland. Net als in andere onderzoeken werd ontdekt dat

	<p>Pastoor De Vosstraat 19 2180 Ekeren tel. 03 541 14 28 fax. 03 541 91 73</p>	<p>IBAN KA: BE69 0682 3286 3378 BIC KA: GKCCBEBB IBAN MS: BE80 0682 3286 3277 BIC MS: GKCCBEBB</p>	<p>directie@ka-ekeren.be</p>
---	--	--	---

versnelling hoogbegaafde leerlingen niet schaadt, zelfs niet in het geval van meervoudig overslaan (meerdere jaren overslaan). De gegevens suggereren in ieder geval subtiel dat versnelde studenten sociaal competentier zijn dan niet-versnelde studenten (Hoogeveen et al., 2011).

Ook stimuleert vakversnelling de drie basisbehoeftes van de leerling: **autonomie, competentie en verbondenheid** opbouwen. De cognitief sterke leerlingen kiezen zelf welk vak ze willen volgen aan de universiteit of de hogeschool. Deze keuzemogelijkheid is van belang om aan de behoefte van autonomie te voldoen (Center for Psychology in Schools and Education, 2017). De leerlingen komen in een andere leeromgeving terecht, waarin ze worden uitgedaagd. Deze uitdaging is belangrijk om aan de behoefte 'competentie' te voldoen zodat het gevoel van 'ik kan het' wordt versterkt, omdat de behoefte aan competentie de behoefte omvat van mensen om zich effectief te voelen, om controle te hebben en om de eigen capaciteiten te kunnen vergroten (Hornstra et al., 2020). De leerlingen die een vak vooraf volgen aan de universiteit of hogeschool volgen nog altijd de meeste lessen met hun klasgenoten. Dit versterkt hun verbondenheid met anderen.

5 Werkzame elementen

- De leerling wordt uitgedaagd en komt in een omgeving terecht waar hij nog steeds kan leren.
- De leerling moet zich aanpassen aan een nieuwe leeromgeving (hoger onderwijs heeft een andere structuur dan de middelbare school). ^[1] _[SEP]
- De leerling ontwikkelt de volgende behoeftes in een schoolse omgeving: **autonomie, competentie** en **verbondenheid**.

6 Uitkomstenmonitoring

Er is tot nu toe één cognitief sterke functionerende leerling van het KAE die die een vak vooraf aan het hoger onderwijs heeft gevolgd. Uit een interview met deze leerling blijkt dat vakversnelling in vele

 <p>school van de Vlaamse Gemeenschap</p>	<p>Pastoor De Vosstraat 19 2180 Ekeren tel. 03 541 14 28 fax. 03 541 91 73</p>	<p>IBAN KA: BE69 0682 3286 3378 BIC KA: GKCCBEBB IBAN MS: BE80 0682 3286 3277 BIC MS: GKCCBEBB</p>	<p>directie@ka-ekeren.be</p>
--	--	--	---

opzichten een buitenkans is voor leerlingen die te weinig uitdaging hebben in het regulier aanbod. Dit interview is raadpleegbaar voor alle leerlingen van het zesde jaar.

7 Referenties

- Colangelo, N., Assouline, S. G., Marron, M. A., Castellano, J. A., Clinkenbeard, P. R., Rogers, K., Calvert, E., Malek, R., & Smith, D. (2010). Guidelines for Developing an Academic Acceleration Policy. National Work Group on Acceleration. *Journal of Advanced Academics*, 21(2), 180–203. <https://doi.org/10.1177/1932202x1002100202>
- Center for Psychology in Schools and Education. (2017). TOP 20 PRINCIPLES FROM PSYCHOLOGY FOR PREK–12 CREATIVE, TALENTED, AND GIFTED STUDENTS’ TEACHING AND LEARNING. *American Psychological Association*, 21–23. <https://www.apa.org/ed/schools/teaching-learning/top-principles-gifted.pdf>
- Endepohls-Ulpe, M. (2017). Acceleration, Enrichment, or Internal Differentiation – Consequences of Measures to Promote Gifted Students Anticipated by German Secondary School Teachers. *Electronic Journal of Research in Educational Psychology*, 15(1), 147–163. <https://doi.org/10.14204/ejrep.41.1517>
- Hoogeveen, L., van Hell, J. G., & Verhoeven, L. (2011). Social-emotional characteristics of gifted accelerated and non-accelerated students in the Netherlands. *British Journal of Educational Psychology*, 82(4), 585–605. <https://doi.org/10.1111/j.2044-8279.2011.02047.x>
- Hornstra, L., Bakx, A., Mathijssen, S., & Denissen, J. J. (2020). Motivating gifted and non-gifted students in regular primary schools: A self-determination perspective. *Learning and Individual Differences*, 80, 101871. <https://doi.org/10.1016/j.lindif.2020.101871>
- Lo, C. O., Porath, M., Yu, H. P., Chen, C. M., Tsai, K. F., & Wu, I. C. (2018). Giftedness in the Making: A Transactional Perspective. *Gifted Child Quarterly*, 63(3), 172–184. <https://doi.org/10.1177/0016986218812474>
- Prodia. (2019). *BIJLAGE . Mogelijke maatregelen bij cognitief sterk functioneren* (pp. 1–11). http://www.prodiagnostiek.be/materiaal/CSF_maatregelen_cognitief_sterk_functioneren.pdf
- Ronksley-Pavia, M. (2011). A Report on Acceleration for the Gifted: What does it mean? *Gifted*, 159. https://www.researchgate.net/publication/259892547_A_Report_on_Acceleration_for_the_gifted_What_does_it_mean_M_Ronksley-Pavia_2011_Gifted_159_pp_8-11

	Pastoor De Vosstraat 19 2180 Ekeren tel. 03 541 14 28 fax. 03 541 91 73	IBAN KA: BE69 0682 3286 3378 BIC KA: GKCCBEBB IBAN MS: BE80 0682 3286 3277 BIC MS: GKCCBEBB	directie@ka-ekeren.be
---	--	--	--

Smeets, S. (2021). Groeperen en versnellen als interventie voor cognitief begaafde leerlingen. In K. Verschueren, S. Sypré, E. Struyf, J. Lavrijsen, & M. Vansteenkiste (Eds.), *Ontwikkelen van cognitief Talent. Handboek voor onderwijsprofessionals*. (pp. 129-146). ACCO learn.

 <p>school van de Vlaamse Gemeenschap</p>	<p>Pastoor De Vosstraat 19 2180 Ekeren tel. 03 541 14 28 fax. 03 541 91 73</p>	<p>IBAN KA: BE69 0682 3286 3378 BIC KA: GKCCBEBB IBAN MS: BE80 0682 3286 3277 BIC MS: GKCCBEBB</p>	<p>directie@ka-ekeren.be</p>
--	--	--	---